

ETIKA VE ZDRAVOTNICTVÍ A PROFIL SOCIALISTICKÉHO ZDRAVOTNÍKA

Pplk. MUDr. P. KREKULE

Ústřední vojenská nemocnice Praha

(náčelník: genmjr. MUDr. Jozef Sabo)

V souladu s plánem činnosti na výcvikový rok 1981—1982 organizovala Ústřední vojenská nemocnice dne 30. června 1982 celoarmádní seminář pro střední zdravotnické pracovníky k tématu problematiky uplatňování principů socialistické morálky ve zdravotnictví. Uvedený seminář byl jednou z akcí naplňujících úkol dokumentu „Hlavní směry rozvoje zdravotnické služby ČSLA na léta 1981—1985“ — „...daleko více než dosud rozvíjet otázky lékařské etiky...“.

Obsahové zaměření semináře se konkrétně týkalo jednoho z hlavních úkolů, které vytyčil XVI. sjezd KSČ v oblasti zdravotnictví — dbát o neustálý odborný a politický růst lékařů a ostatních zdravotnických pracovníků, aby vztah zdravotníků k nemocným odpovídal socialistické morálce a etice. Tomuto úkolu byla podřízena i formální struktura semináře, který měl poskytnout účastníkům pokud možno ucelenou metodickou výzbroj v řešení dané problematiky jak pro výchovnou práci s podřízenými, tak pro ovlivňování celkového režimu jednotlivých pracovišť.

Náčelník Ústřední vojenské nemocnice genmjr. MUDr. Jozef Sabo v úvodu semináře objasnil účastníkům konkrétní politické požadavky, které se naplňují v odborné práci zdravotníka, a jejich odraz v nárocích na morální profil zdravotníka v ČSLA. Zdůraznil význam formování socialistických vztahů v pracovních kolektivech a jejich pozitivního působení na léčebný režim ve zdravotnických provozech.

Zástupce náčelníka zdravotnické správy HT/MNO pplk. MUDr. Pavel Půta v hlavním referátu mimo jiné analyzoval negativní jevy vyskytující se v oblasti poskytování zdravotnických služeb z hlediska morálního hodnocení jejich příčin, tak i jejich častých negativních důsledků v hodnocení zdravotnictví veřejností. Šířeji se zabýval i etickými aspekty vztahů mezi zdravotní sestrou a nemocným.

Přednáškou pplk. MUDr. Petra Krekule, náčelníka Ústředního lékařsko-psychologického oddělení ÚVN, o teorii etiky a o společenské stránce zdravotnictví byla zakončena obecná část semináře. Jeho další program byl naplněn panelovou diskusí, jejímž moderátorem byl lékařský zástupce náčelníka ÚVN plk. MUDr. Vlastimil Jiránek. O otázkách morálky v problematice jednotlivých oborů hovořili plk. MUDr. Jiří Burda, náčelník oddělení chirurgie hrudní a břišní ÚVN, plk. doc. MUDr. Václav Trávníček, CSc., náčelník anesteziologického a resuscitačního oddělení, plk. MUDr. Vladimír Dbalý, BSc., náčelník kožního oddělení, plk. MUDr. Bronislav Zeman, zástupce náčelníka I. vnitřního oddělení a plk. MUDr. Josef Navrátil, CSc.,

náčelník III. vnitřního oddělení. O problematice morální výchovy zdravotních sester v nástupní praxi referovala vedoucí sestra ÚVN Antonie Lapáčková. Zajímavé a k tématu semináře přínosné byly zkušenosti vrchní sestry I. vnitřního oddělení Něvy Vojtové z její práce v československé nemocnici v Koreji.

Vlastní panelová diskuse i další příspěvky z pléna účastníků semináře potvrzovaly aktuálnost dané problematiky v současnosti a její důležitost při vytváření podmínek pro další růst kvality našeho zdravotnictví.

Morálka, a to socialistická morálka, se ve zdravotnickém povolání projevuje především v bezchybném, dokonalém profesionálním výkonu každého jednotlivce v nejširším slova smyslu, v komplexním přístupu k plnění všech úkolů, ve schopnosti rozpoznávat společenské důsledky každého rozhodnutí a výkonu, ve schopnosti kolektivní práce a objektivního, kritického hodnocení vlastní činnosti.

Není specifická zdravotnická morálka, je pouze morálka socialistické společnosti a morální normy chování jejích příslušníků. Každá lidská činnost ve svých zvlátnostech ve vztazích, které ve společnosti ovlivňuje, a v hodnotách, kterých se dotýká, nebo se kterými hospodář, však vytváří a obsahuje problémy, rozpory, otázky, které mají svou specifickou stránku morální. V různé míře pak závisí na správném a stranickém pochopení tohoto morálního aspektu i konečný úspěch zdánlivě pouze (čistě) odborného úkolu.

Takzvané „negativní jevy ve zdravotnictví“, pod kterými si mnohdy představujeme jen úplatkářství, neochotu zdravotníků, závady v organizační provozy zdravotnických zařízení, dlouhé čekací doby na vyšetření atd., nejsou v žádném případě zdravotnická specifika, pouze se vyskytují i ve zdravotnictví a na jejich vzniku se podílí pochybení v dodržování morálních norem obecných.

Za specificky zdravotnické můžeme považovat spolehlivěji to, co vyplývá z podstaty dané činnosti, profese a nikoliv z její formální, vnější jevové stránky. Tak lze vyčlenit morální hlediska preference určitých směrů výzkumu, rozvoje nebo omezení lékařských oborů a odvětví, morální hlediska na posudkové hodnocení a závěry, na přístup k vytváření závazné etikety ve specifických situacích (například informace o povaze choroby, o infaustní prognóze onemocnění atd.).

Bohužel budeme pravděpodobně i nadále zápasit především s řešením výše jmenovaných morálních problémů „falešně“ zdravotnických, které jsou i nezdravotnickou veřejností velmi snadno rozpoznávány. Jejich závažnost vyplývá

především z vysoké společenské hodnoty zdravotní, kterou obhospodařujeme a která také opravňuje tvrdost sankcí, kterými společnost musí porušování morálních norem ve zdravotnictví postihovat. Uvedená obecná rovina je také základem, respektive nezbytnou podmínkou, pro

možnost vědeckého zvládnutí naznačených otázek specifických. To můžeme považovat také za jeden z důvodů, proč se jednání XVI. sjezdu KSČ, řešící otázky dalšího rozvoje rozvinuté socialistické společnosti, zabývalo v oblasti zdravotnictví jmenovanou problematikou výslovně.